

Kjula ås

Vid Kungshället där den gamla landsvägen mellan Strängnäs och Eskilstuna korsar Kjula ås finns ett stort gravfält. Här finns cirka 115 fornlämningar registrerade trots att gravfältet delvis är skadat. Invid vägen finns flera resta stenar och en över 3 meter hög runsten med inskrift från 1000-talet. Strax söder om runstenen finns en gravhög med drygt 20 meters diameter. Enligt traditionen är den i runinskriften nämnde Spjut begravd där.

Litografi av Johan Henric Strömer publicerad i Runa 1865.

Runor

+ +RIRP A R+H TI H TIT X HNT X HIRID+ A X
 +T X H I T P+DNR X H BINT X X H+ A X NI H I T+NT+ X
 NY X NT+AIT : +T PDI X BNR P X NY BRNT+T : I :
 +NY X NY B+RDT X
 + PIRD X +T+ X P+R H+ A + PNTI + T+T+ A X

Translitterering

+ alrik R ræisti stæin sun siripar X
 at X sin faður X sbiut X sar X uisitaula X
 um X varit : hafði X borg X um brutna : i :
 auk X um barða X
 + firp X han X karsar + kuni + alar X

Normalisering

Alrik R ræisti stæin, sun Sigríða R, at sinn faður Spiut, sa R vestarla um vaRit hafði, borg um brutna i ok um barða, færð hann karsar kunni alla R.

Översättning

Alrik reste stenen, son till Sigrid, efter sin fader Spjut. Han västerut varit hade, borg han brutit och besegrat. Befästningskonster kunde han alla.

Publicerad: Södermanlands runinskrifter nr 106.

Runstenen är rest av Alrik, Sigrids son, till minne av sin fader Spjut. Sigrid och Alrik nämns också på den kända ristningen vid Ramsundsberget. Mycket talar för att det är samme till namnet okände ristare som utfört båda ristningarna. Enligt inskriften på Ramsundsberget skall Sigrids man hetat Sigröd medan han i denna inskrift kallas Spjut. Om hur detta skall förklaras har det förts en livlig debatt. En möjlighet skulle kunna vara att Sigrid gift om sig med Sigröd efter Spjuts död. Spjut är emellertid ett mycket ovanligt namn; det förekommer inte i någon annan nordisk runinskrift. En annan möjlighet är därför att Spjut inte är något ursprungligt namn utan ett berömmande tillnamn, kanske givet av färdkamrater på det vikingatåg som nämns på stenen. Det skulle i så fall vara detta "ärenamn" som ristats på stenen vid Kjula ås, medan det egentliga namnet Sigröd använts på

VÄLJ RUNSTEN:

Välj en länk

VÄLJ LANDSKAP:

Landskap:

Foto: Bengt A Lundberg

Så hittar du dit:

Klicka på länken nedan till Eniros karttjänst.

Eniro.se

Ramsundsristningen. Men det finns även andra möjliga förklaringar.

Riksantikvarieämbetet Telefon: 08
-5191 8000 **Här finns vi**
E-post:

Även namnet Alrik är mycket ovanligt; förutom i de båda sörmländska inskrifterna återfinns det bara på en uppländsk runsten och på den kända Sparlösastenen i Västergötland. Att en man omnämns som sin moders son förekommer endast några få gånger i de vikingatida runinskrifterna.

Runstens avslutning är på bokstavsrimmad, så kallad allittererande, vers. Frasen "vestarla um vaRit" finns också i den versifierade avslutningen i en av de båda runinskrifterna i Tystberga. Fortsättningen av strofen på Kjulastenen är svårtydd. Inte minst har de ord som ovan återgivits med befästningskonster vållat huvudbry. Ännu är inte sista ordet sagt om vad Spjut gjort under sina färder i västerled.

I medeltida brev omnämns Kjula som häradets tingsplats. Att runstenar rests vid tingsplatser finns det flera exempel på, till exempel Anundshög i Västmanland och Bällsta i Uppland.

Se även:

[Översätta runor](#) - Om translitterering, normalisering och översättning av runor.

[FMIS Fornsök](#) - Läs om denna runstenen i Fornsök.

Till Södermanland

riksant@raa.se Webbredaktionen: redaktionen@raa.se | [Om webbplatsen](#)